

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

ТЯСКО В. М., ЧОВРІЙ С. Ю. АКТУАЛІЗАЦІЯ РЕТРОДОСВІДУ БУДИТЕЛІВ ЗАКАРПАТТЯ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ У ХІХ СТОЛІТТІ	346
ФАБРИЦЬ І.І., БРИЖАК Н.Ю. ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	348
ФАЛОВСЬКА І.Д., СЕМЕНЮК С.С. ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА ПОЧАТКОВУ ШКОЛУ	351
ФЕДОРЕНКО Т.С. ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ В ДИТЯЧОМУ КОЛЕКТИВІ ЗА ДОПОМОГОЮ РОБОТИ З ХУДОЖНІМ ТЕКСТОМ НА УРОЦІ ЧИТАННЯ.....	353
ФЕНЦИК А.Ю., КАРТАШОВА Л.А. РОЛЬ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	355
ХОМА О.М. ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ФОНЕТИКО-ОРФОЕПІЧНИХ УМІНЬ	359
ЧЕКАН О.І. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ЛОГОПАТАМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	361
ЧЕКАН О.І., ВАСИЛЕНКО Н.А. НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА.....	364
ЧЕКАН О.І., ДЕРБАЙ А.В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОЇ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОЇ ДИТИНИ.....	365
ЧЕКАН О.І., ПАНЬКІВ Е.І. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ІНТЕГРАЦІЯ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ	367
ЧЕРВОНЕНКО К.С. ПЕРЕВАГИ ОСВІТНЬОЇ ПЛАТФОРМИ MOODLE У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	368
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., БЛЕЙ Є. НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ І ФОРМИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	371
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., КЕНТЕШ М. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	373
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., КОНИК Х.І. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАГАРТУВАННЯ ВОДОЮ ДИТЯЧОГО ОРГАНІЗМУ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЗНИЖЕННЯ ЗАХВОРЮВАНОСТІ ДОШКІЛЬНИКА	376
ЧЕРНІЧЕНКО І.Ю. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В ПРОЦЕСІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.....	378
ЧОВРІЙ С. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УГОРЩИНИ	381

НЕТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ І ФОРМИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасні умови глобалізації, інтернетизації та використання новітніх технологій звертають нас до проблеми морального виховання дітей дошкільного віку. Дослідження останніх десятиліть свідчать про трансформацію суспільної свідомості та духовних цінностей населення нашої країни, зниження виховного впливу культури, мистецтва та освіти як найважливіших факторів морального виховання.

Актуальність теми обумовлена соціальним замовленням суспільства на виховання особистості, здатної орієнтуватися на морально значущі загальнолюдські цінності, якості та норми поведінки (гуманність, патріотизм, громадянськість, благочестя та ін.).

В свою чергу, старший дошкільний вік є найбільш відповідальним етапом у розвитку механізмів поведінки та діяльності, у становленні особистості дошкільника загалом.

В законі «Про освіту» позначено спрямованість дошкільної освіти «на формування загальної культури, розвиток моральних якостей дітей дошкільного віку». У законодавчих документах визначено необхідність організації освітніх відносин «на основі духовно-моральних цінностей та правил поведінки на користь людини, сім'ї, суспільства».

Проблема морального виховання дітей дошкільного віку висвітлено у працях: К.Д. Ушинського, Р.С. Буре, Г.Ващенко, Б.Грінченко, О.Духновича, М.Пирогова, С.Русової, Г.Сковороди, К.Ушинського, І.Франка, Т.Шевченка, С.Г. Якобсона та ін.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив нам сформулювати ключове поняття досліджуваної проблеми «моральне виховання дітей старшого дошкільного віку» - це організований педагогічний процес, спрямований на формування моральних якостей дітей старшого дошкільного віку до моральних цінностей людства [1, с.78].

Відповідно до системно-діяльнісного підходу компонентами морального виховання дітей є: поведінковий, когнітивний та емоційно-мотиваційний.

У рамках дослідження взяли участь 30 дітей старшого дошкільного віку. Нами було проведено декілька діагностичних методик: «Розмова» та «Сюжетні картинки», «Розмова за казками», «Оціни свою поведінку», спостереження за самостійною ігровою діяльністю дітей. Результати дослідження показали, що у дітей старшого дошкільного віку переважає середній (65%) та низький (35%) рівень розвитку моральних якостей, таких як: доброта, ввічливість, дружба та ін. Аналіз результатів дослідження дозволив встановити, що педагоги переважно орієнтовані на ознайомлення дітей із нормами поведінки й формування в них моральних уявлень, але недостатньо уваги приділяють розвитку моральних почуттів, мотивів поведінки.

Таким чином, ми виявили, що найефективніше здійснюється робота з формування когнітивного компонента морального виховання дітей старшого дошкільного віку. Тоді як серйозна робота потрібна для формування поведінкового та емоційно-мотиваційного компонентів. Ця обставина зумовила необхідність переосмислення нами сучасних умов здійснення виховно-освітнього процесу, збагачення індивідуальної та спільної спеціально організованої діяльності дітей та дорослих.

Ми пропонуємо використовувати такі нетрадиційні методи та форми морального виховання дітей старшого дошкільного віку. Створення невеликих фільмів, що включають моральну оцінку поведінки: «Добра людина», «Кращий друг», «Вибір».

Моделювання (розігрування) моральних ситуацій («Допоможи іншій людині», «Доброта всередині нас», «Навчися бути чемним» і т.д.), де батьки можуть простежити, як дитина поведеться в тій чи іншій ситуації, тим самим аналізуючи її моральні вчинки та якості.

Проведення акції у дитячому садку за участю батьків «Тиждень добрих вчинків». Батьки та педагоги проводять оцінку вчинків дітей старшого дошкільного віку. Кожна дитина, яка зробила добру справу, кластиме жетон у загальну скриньку, а наприкінці тижня можна похвалити дитину, яка була найввічливішою та найдружнішою цього тижня.

Цікавою формою взаємодії є випуск збірки «Моральність», суть якої полягає у створенні оповідань щодо окремих моральних категорій. У збірнику можуть бути такі теми оповідань, як «Про доброту, чуйність і скромність», «Про чесність і вміння тримати слово», «Про справедливість», «Про ставлення до старших, молодших і своїх однолітків», «Про непримиренність до зла і байдужості».

Проведення міні-сценок у дитячому садку, спрямованих на розуміння моральних норм та вчинків, де батьки активно братимуть

участь, а діти будуть спостерігачами. Ця форма залучить дитину до театру «моральності» і навчить дітей розрізняти добро та зло [2, с. 89].

Представлені методи та форми роботи, на наш погляд, сприятимуть підвищенню рівня розвитку моральних якостей дітей, долучать дитину до моральних цінностей людства, сформуують компоненти морального виховання дітей: поведінковий, когнітивний та емоційно-мотиваційний.

Список використаних джерел

1. Поніманська Т.І. Моральне виховання дошкільників: Навчальний посібник / Т.І.Поніманська. – К.: Вища школа 1993. – 111 с.
2. Лохвицька Л. В. Програма з морального виховання дітей дошкільного віку “Скарбниця моралі” / Л. В. Лохвицька – Тернопіль: Мандрівець, 2014. – 128 с.
3. Богущ А.М., Варениця Л.О. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. – Луганськ.: «Аль-маматер», 2006. – 202с.

»

**ЧЕРЕПАНЯ Н.І.,
КЕНТЕШ М.**

Мукачівський державний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Наразі питання оздоровлення дітей є надзвичайно актуальними. На думку медиків, 75% усіх хвороб людини закладено у дитячі роки. У сьогоднішніх умовах ми стикаємося із суттєвим загальним погіршенням здоров'я дітей, що пов'язане з економічним та соціальним неблагополуччям багатьох молодих сімей, ослабленням імунітету, генетичними порушеннями, поганою екологічною обстановкою тощо. Здоров'я дошкільника сьогодні віднесено до пріоритетних напрямів державної політики у галузі освіти. У багатьох нормативних документах сказано, що установа гарантує охорону та зміцнення здоров'я вихованців та створює умови для формування фізичного, психічного та духовного здоров'я. Одним із факторів сприятливої життєдіяльності дітей у закладі дошкільної освіти є формування міцних навичок здорового способу життя – це необхід-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>